

Κρήτες Κρυπτοχριστιανοί στα χρόνια της τουρκικής σκλαβιάς

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Στα δύσμοιρα χρόνια της τουρκικής σκλαβιάς οι ραγιάδες

έμειναν άοπλοι κάτω από τα κτυπήματα των γενιτσάρων και των μπουρμάδων (δηλ. των εξισλαμισμένων κρητικών). Ο κάθε γενίτσαρος, εσπέχης, αγάς, μπέης, μπουρμάς η απλώς μουρτάτης (αρνησίθρησκος), καπάνταης (εξισλαμισμένος ψευτοπαλληκαράς) μπορούσε να κτυπά με το καμτσίκι του τον χριστιανό «ώσπου ν' αναπνέει» η να του αρπάζει τη γυναίκα του, χωρίς να δίνει λόγο σε κανένα. Σπουδαίο ρόλο αυτή τη δύσκολη περίοδο διεδραμάτιζαν οι Χαΐνηδες και δευτερευόντως οι κρυπτοχριστιανοί, πού προστάτευαν όπως μπορούσαν εκείνους πού δεν βρίσκονταν μέσα στην ηρωική ακτίνα της δράσης των Χαΐνηδων. Τέτοιοι περίφημοι κρυπτοχριστιανοί στα χρόνια της σκλαβιάς για την προστασία τους και στα χρόνια των επαναστάσεων για των ηρωισμό τους ήταν οι Κουρμούληδες.

Ακόμα ήταν οι Κερήμηδες του Μυλοπόταμου, οι Αλικάκηδες κι οι Μπελούληδες από τον Άγιο Βασίλειο και ο Σεμερτζάκης. Οι σπουδαιότεροι, οι ηρωικότεροι και οι ισχυρότεροι όλων των κρυπτοχριστιανών ήταν οι Κουρμούληδες από τη Μεσαρά Ηρακλείου, στους οποίους και θ' αναφερθούμε.

Για την καταγωγή της οικογένειας των Κουρμούληδων υπάρχουν πολλές παραδόσεις: Μια απ'όλες πού δεν φέρει μαζί της την πιθανότητα της αλήθειας, λέει ότι ο πρώτος Κουρμούλης ήταν ένας από τους ισχυρούς τούρκους αξιωματούχους πού απέμειναν στην Κρήτη μετά την αναχώρηση του Κιοπρουλή πασά. Στα πλούσια κτήματα πού του δόθηκαν ως φέουδο για τη δράση του στον κρητικό αγώνα, βρισκόταν μία ευγενική οικογένεια πού ο Κουρμούλης αυτός πήρε για γυναίκα του μια εξαιρετική κόρη από αυτό το ευγενικό γένος, πού σιγά-σιγά τον προσηλύτισε και τον έκαμε χριστιανό. Η παράδοση αυτή δεν φαίνεται πιθανή γιατί, ως αναφέρει ο Ντεμάζ, οι Κουρμούληδες ήταν οικογένεια ισχυρή και επί Βενετσιάνων και προτού οι Τούρκοι πατήσουν στην Κρήτη.

Άλλη παράδοση φέρει τους Κουρμούληδες να κατάγονται από τον Απόστολο Τίτο, τον πρώτο Επίσκοπο Κρήτης, μετά το κήρυγμα του Αποστόλου Παύλου. Και η καταγωγή αυτή, λέει η παράδοση, δικαιολογεί την αυστηρότατη εμμονή όλων των Κουρμούληδων στη χριστιανική πίστη και το θρησκευτικό φανατισμό τους, πού συνετέλεσε στο να αναγνωριστούν από την Εκκλησία μας ως νεομάρτυρες τέσσερις από την ηρωϊκή αυτή οικογένεια.

Οι Κουρμούληδες είχαν συγγένεια και με τους Βλαστούς, των οποίων η οικογένεια προερχόταν από το ένα εκ των δώδεκα αρχοντόπουλων του Βυζαντίου, αλλά και

προς τους περίφημους Ψαρομηλίγγους. Κρατούσαν όλη την πλούσια Μεσαρά κι είχαν έδρα τους τον Κουσέ-Καινουργίου. Εκεί ήταν και οι δύο πύργοι τους. Διασώθηκε ο ένας πού βρισκόταν μέσα στο χωριό. Τον άλλο τον χάλασαν οι Τούρκοι μετά το ξεφανέρωμα των Κουρμούληδων σε χριστιανούς και την εποχή πού εσημειώθηκε η πρώτη διακοπή του κρητικού αγώνα (1824-1825 μ.Χ.).

Απ' την ίδια οικογένεια των Κουρμούληδων, από θηλυγονία, κρυπτοχριστιανοί κι αυτοί, ήταν οι Καρασουμάνηδες, οι Χιαμπάνηδες, οι Μπिरασάνηδες κι οι Ρετζέπηδες. Οι περισσότεροι είχαν τα κτήματα τους και τη διαμονή τους στη Μεσσαρά, μα κι αρκετοί άλλοι βρίσκονταν προς τα Ρεθεμνιώτικα, όπως οι Ρετζέπηδες από τις Μέλαμπες της επαρχίας Αγίου Βασιλείου, γενέτειρα των τεσσάρων Αγίων Μαρτύρων της Ρεθύμνης.

Απ' την οικογένεια των Κουρμούληδων πολλοί κατόρθωσαν να πάρουν και μεγάλα αξιώματα ακόμα και στην Κωνσταντινούπολη, λόγω της ευγενικής τους καταγωγής και του πλούτου τους. Οι γενιτσαραγάδες Κουρμούληδες ήταν πανίσχυροι κι η δύναμη τους μεγάλωνε με το κύρος πού τους έδιναν οι Σερασκέρηδες πού έρχονταν στη Κρήτη.

Η εξαιρετική αυτή φυλή -πού δικαίως ονομάζεται φυλή αφού είχε πάνω από εκατό οικογένειες απ' την ίδια ρίζα- σ' όλες τις διακλαδώσεις της από τους πιο τρανούς ως τους πιο μικρούς και άσημους χρησίμευαν τα εκατόν πενήντα πρώτα χρόνια της τουρκικής σκλαβιάς οι δυνατοί κι οι ασφαλείς προστάτες των χριστιανών.

Τιμωρούσαν σκληρά κάθε γενίτσαρο πού θα μάθαιναν πώς κακούργησε εναντίον χριστιανού, βρίσκοντας αιτία από διάφορες άλλες πράξεις

των γενιτσάρων, ώστε να μη φαίνεται ποτέ η μυστική τους θρησκεία, πού τη γνώριζαν πολλοί λίγοι μόνο χριστιανοί και κληρικοί, εκτός απ' τους κρυπτοχριστιανούς πού όλοι ήταν μεταξύ τους γνωστοί, γιατί αναγνωρίζονταν με τα κρυφά σημεία πού έκαναν πάντα όμοια άμα συναντούσαν οποιοδήποτε αγά ή μπέη γενίτσαρο.

Τους γάμους τους έκαναν οι Κουρμούληδες μεταξύ των μεμακρυσμένων συγγενικών οικογενειών τους και τις θρησκευτικές τελετουργίες με ειδικό έμπιστο ιερέα, πού μετακαλούσαν από το Μεραμπέλλο.

Δίπλα στον πύργο τους ήταν κάποιος μικρός ναός της Αγίας Πελαγίας κι αυτόν - όπως λέγεται- χρησιμοποιούσαν στις τελετές τους. Όμως το πιθανότερο είναι πώς κάτω από τους πύργους τους είχαν κατακόμβες ή υπόγειους Ναούς, γιατί το εξωτερικό εκκλησίασμα θα ήταν σοβαρός κίνδυνος να τους αποκαλύψει.

Η σκληρή κρητική μοίρα είχε λυγίσει από τον πόνο των χριστιανών και τους έδωσε

την προστασία των εξαιρετικών αυτών κρυφών αδελφών, οι οποίοι αναγνωρισμένοι σιωπηρά ως αρχηγοί κι όλων των άλλων «λινομπάμπακων» (Κρυπτοχριστιανών) της Κρήτης επόπτευαν πάνω στους ραγιάδες.

Αναρίθμητα είναι τα ανέκδοτα πού αναφέρονται στην προστασία των Κουρμούληδων. Όταν μάθαιναν μία σκληρή καταπίεση, έτρεχαν όχι να υπερασπισθούν φανερά τον καταπιεσμένο χριστιανό -αυτό θα εξέθετε κι αυτούς και το χριστιανό πού θα 'θελαν να βοηθήσουν-, αλλά για να βρουν μία άλλη πρόφαση να ξεκάμουν το σκληρό καταπιεστή. Όμως, αφού η πρόφαση δε βρισκόταν εύκολα, δεν δειλιούσαν και φανερά να χτυπήσουν ένα γενίτσαρο για να υπερασπιστούν ένα χριστιανό με τη δικαιολογία ότι ο «πολυχρονεμένος ο Πατισάχ» για όλο το λαό του είχε την ίδια προστασία. Έτσι, μια μέρα πού ένας παπάς πήγε να ζητήσει την προστασία του, επειδή κάποιος γενίτσaros του πήρε τη γυναίκα του, ο Κουρμούλης δεν δείλιασε αλλά έτρεξε να προφτάσει την ατιμία του, τον φώναξε έξω και μόλις τον πλησίασε, τον σκότωσε και πήγε την τρομαγμένη γυναίκα πίσω στο σπίτι της. Όμως τέτοιες φανερές πράξεις πολλές φορές τους εξέθεταν σε σοβαρούς κινδύνους, όπως μια φορά επί Σερίφ Πασά πού κατήγγειλαν τον Μιχαήλ Κουρμούλη οι γενίτσαροι της Αληθινής, του Αμπελούζου και του Πετροκεφαλίου, ότι ήταν αίτιος η κρυφός φονιάς αρκετών πρωτογενιτσάρων της περιφέρειας, οι οποίοι κάθε τόσο βρίσκονταν σκοτωμένοι σε μπροσκάδες (ενέδρες).

[Συνεχίζεται]